

Rapportsammandrag Stadsrevisionen

Göteborgs
Stad

13 september 2016

Granskning av kameraövervakning i Göteborgs Stad

Bakgrund

Utvecklingen i samhället går mot ökad användning av kameraövervakning. Brottsförebyggande rådet har till exempel visat att kameraövervakning i brottsförebyggande syfte blir allt vanligare. Samtidigt ger forskningen inte entydiga svar på hur väl kameraövervakning förebygger brott. I Göteborgs Stad förekommer kameraövervakning inom flera olika verksamheter.

I Sverige finns en kameraövervakningslag. Lagen syftar till att tillgodose behovet av kameraövervakning för berättigade ändamål och att skydda enskilda från otillbörliga intrång i den personliga integriteten. Kommunfullmäktiges policy och riktlinje för kameraövervakning ställer i vissa delar mer detaljerade krav på handläggningen än vad som följer av kameraövervakningslagen.

Risken med bristande hantering av kameraövervakning är framför allt att enskilda kan utsättas för otillbörliga integritetskränkningar. Det kan också skada förtroendet för den kommunala verksamheten. Risken finns även att nämnder eller bolag kan drabbas av viten eller skadestånd.

Frågor om integritet, informationssäkerhet och övervakning behöver tas på största allvar. Det finns därför starka skäl som talar för att nämnder och bolag behöver ha god kontroll över sin kameraövervakning.

Utgångspunkter i granskningen

Syftet med granskningen är att bedöma om kameraövervakning bedrivs på ett ändamålsenligt sätt i Göteborgs Stad.

Granskningen omfattar Förvaltnings AB GöteborgsLokaler, Got Event AB, Göteborgs Spårvägar AB, Göteborgs Stads Parkerings AB, kommunstyrelsen, kretslopp och vattennämnden samt stadsdelsnämnden Angered.

Granskningen ska svara på två frågor:

- Har granskade nämnder och bolag utrett, hanterat och följt upp sin kameraövervakning på ett ändamålsenligt sätt?
- Har kommunstyrelsen uppsikt över Göteborgs Stads kameraövervakning?

Stadsrevisionens granskning utgår från kommunallagen, kameraövervakningslagen, kommunfullmäktiges policy och riktlinje för kameraövervakning och riktlinje för informationssäkerhet.

Iakttagelser i granskningen

Redovisningen av iakttagelserna är indelad i fyra avsnitt. Varje avsnitt inleds med en kort beskrivning av nämndernas och bolagens ansvar. Därefter presenteras granskningens iakttagelser.

Utredning av kameraövervakning

Kommunfullmäktige kräver att nämnder och styrelser först utreder och prövar andra brottsförebyggande åtgärder innan kameraövervakning installeras. Detta ska ske i en utredning och redovisas för ansvarig nämnd eller styrelse. Nämnden eller styrelsen ska i sin tur pröva övervakningens konsekvenser för den personliga integriteten.

Granskningen omfattar i denna del bara sådan kameraövervakning som har satts i drift efter kommunfullmäktiges beslut om reviderade riktlinjer i februari år 2014.

Kommunstyrelsen införde kameraövervakning vid Rådhuset på Gustaf Adolfs torg i samband med att Rådhuset invigdes våren 2014. Kommunstyrelsen såg inte till att få någon utredning redovisad för sig innan övervakningen infördes. Kommunstyrelsen gjorde inte heller någon ansökan till Länsstyrelsen om tillstånd för kameraövervakning. När stadsrevisionen ställde frågor om övervakningen, i mars år 2016, insåg stadsledningskontoret att övervakningen skedde olovligt och avslutade den.

Kommunstyrelsen ansökte i april år 2016 om tillstånd hos Länsstyrelsen för kameraövervakning av Rådhuset. Med ansökan skickades ett brev från kommunstyrelsens presidium som tillstyrkte den föreslagna övervakningen. Kommunstyrelsen såg dock inte till att få någon utredning redovisad för sig innan ansökan skickades till Länsstyrelsen.

Granskningen visar även att Got Event AB år 2015 installerade kameraövervakning vid Bravida Arena. Styrelsen såg dock inte till att få någon utredning, enligt fullmäktiges krav, redovisad för sig.

Hantering av kameraövervakning

Om kameraövervakningen är tillståndspliktig, ansvarar nämnden eller bolaget för att följa villkoren i Länsstyrelsens tillstånd. Den som bedriver kameraövervakning ska, enligt kameraövervakningslagen, vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda det upptagna bildmaterialet. Kraven på säkerhetsåtgärder innebär att det

- ska finnas rutiner för tillträdeskontroll till rum där det inspelade materialet förvaras
- ska finnas rutiner för behörighetskontroll till it-utrustningen
- ska finnas en behandlingshistorik som också följs upp
- inspelade materialet förstörs när det inte längre får sparas.

Granskningen har uppmärksammat tre fall av olovlig kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde: hos kommunstyrelsen, kretslopp och vattennämnden samt Göteborgs Spårvägar AB. De olovliga kameraövervakningarna avslutades utan dröjsmål i samband med vår granskning. Vi fann även, hos tre granskade bolag och en nämnd, fyra fall av avvikelser mot villkoren i Länsstyrelsens tillstånd.

Stadsrevisionen har även funnit brister i de tekniska och organisatoriska åtgärder som nämnderna och bolagen har vidtagit för att skydda det upptagna bildmaterialet. Det innebär avvikelser mot Datainspektionens råd för säkerhetsarbetet samt kommunfullmäktiges riktlinje för informationssäkerhet.

Granskningen visar också på flera fall av begränsad kompetens i berörda verksamheter. Vi har noterat att vissa ansvariga inte känt till vilka krav fullmäktige ställer, haft begränsade kunskaper om sina it-system eller inte kunnat uppge hur många kameror som var installerade i den egna verksamheten utan att fråga sin leverantör.

Uppföljning av kameraövervakning

Kommunfullmäktige anger att övervakningen ska följas upp med avseende på effekten av övervakningen och graden av intrång i den personliga integriteten. Datainspektionens råd för säkerhetsarbetet anger att uppföljning ska ske av att säkerhetsnivån är acceptabel vid hantering av inspelat material.

Ingen av de granskade nämnderna eller bolagen har kunnat visa upp någon dokumentation på att uppföljning, enligt fullmäktiges krav, har gjorts. Detta gäller även kommunstyrelsen, för den period den olovliga kameraövervakningen av Rådhuset var i drift. Flera nämnder och bolag har dock system och rutiner för avvikelse- eller incidentrapportering, som skulle kunna utvecklas för att användas som en del i en uppföljning av övervakningens effekter.

Granskade nämnder och bolag har inte kunnat visa någon dokumentation på att de har gjort någon uppföljning av om säkerhetsnivån vid hanteringen av det inspelade materialet är acceptabel.

Kommunstyrelsens uppsikt

Kommunstyrelsen ansvarar enligt kommunallagen för att ha uppsikt över övriga nämnders och bolags verksamheter. Det är kommunstyrelsens ansvar, enligt reglementet, att vaka över och verka för att kommunen fullgör de uppgifter som enligt lag och andra författningar vilar på kommunen.

Granskningen visar att kommunstyrelsen inte har behandlat något ärende om uppsikt över Göteborgs Stads kameraövervakning efter att kommunfullmäktige beslutade om reviderade riktlinjer i februari år 2014. Granskningen visar även att stadsledningskontoret under samma period bedömt att frågan inte har haft sådan vikt att det funnits behov av särskilda uppföljningsåtgärder.

Uppföljningsåtgärder genomfördes av kommunstyrelsen åren 2004 och 2007. Enligt uppgift skedde viss uppföljning inför beslutet om en reviderad policy och riktlinje för kameraövervakning. Vi har dock inte funnit någon dokumentation av att så skedde.

Granskningen visar även att uppsiktsansvaret för frågor om kameraövervakning inte är tydligt inom stadsledningskontorets organisation.

Stadsrevisionens bedömning

Om Göteborgs Stads verksamheter inte följer kameraövervakningslagen och kommunfullmäktiges policy och riktlinjer på området, riskerar enskilda att utsättas för otillbörliga integritetskränkningar och förtroendet för den kommunala verksamheten att skadas. Det finns även en risk att Göteborgs Stad kan bli skadeståndskyldig.

Stadsrevisionen bedömer, utifrån genomförd granskning, att Göteborgs Stads kameraövervakning inte bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Revisorerna lämnar två rekommendationer till kommunstyrelsen och en rekommendation till övriga nämnder och bolag.

Följsamheten mot regelverken behöver stärkas

Stadsrevisionen bedömer att samtliga granskade nämnder och bolag, inklusive kommunstyrelsen, har brustit i att säkerställa följsamhet mot kommunfullmäktiges policy och riktlinje för kameraövervakning respektive riktlinje för informations-säkerhet. Granskningen visar till exempel på bristande handläggning av den utredning som ska redovisas för nämnden eller styrelsen och på bristande uppföljning av kameraövervakningens effekter och graden av intrång i den personliga integriteten. Granskningen visar även – vilket stadsrevisionen bedömer vara mer allvarligt – på bristande informationssäkerhet i hanteringen av det inspelade materialet.

Flera av de granskade nämnderna och bolagen har brustit i att säkerställa följsamhet mot kameraövervakningslagens krav. Granskningen visar på avvikelser mot villkoren i Länsstyrelsens tillstånd och – vilket stadsrevisionen bedömer vara mer allvarligt – tre fall av olovlig kameraövervakning.

Stadsrevisionen bedömer att granskade nämnder och bolag, inklusive kommunstyrelsen, behöver stärka styrningen och uppföljningen mot de krav som följer av att bedriva kameraövervakning. Det kan handla om att förtydliga ansvar och arbetssätt och att minska personberoendet genom att dokumentera processer och rutiner. Det kan också handla om att höja kompetensen i verksamheterna.

Stadsrevisionen rekommenderar de granskade nämnderna, bolagen och kommunstyrelsen att se till att den egna verksamhetens kameraövervakning bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

Kommunstyrelsen beslutade i juni år 2016 om ett uppdrag för att ”identifiera om det finns lämpliga offentliga platser där behov finns av kameraövervakning alternativt utökad kameraövervakning i enlighet med Göteborgs Stads policy och riktlinje för kameraövervakning”. Stadsrevisionen vill betona vikten av att detta arbete beaktar vad som framgår av vår granskning.

Kommunstyrelsens uppsikt behöver stärkas

Granskningen visar att kommunstyrelsen under en längre period inte utövat någon uppsikt över Göteborgs Stads kameraövervakning och att ansvaret för uppsikt över detta område inte är tydligt inom stadsledningskontorets organisation.

Stadsrevisionen bedömer att kommunstyrelsen, när det gäller stadens kameraövervakning, inte kan anses ha levt upp till kravet på att ha uppsikt över den kommunala verksamheten.

Stadsrevisionen rekommenderar kommunstyrelsen att stärka uppsikten över Göteborgs Stads kameraövervakning.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6, Göteborg

Kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se

**Göteborgs
Stad**